

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

**БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ЛІКАРІВ
ТА ПРОВІЗОРІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
(online формат)**

Генеральний інформаційний партнер –
платформа «Аксемедін»

**Конференцію внесено до Реєстру з'їздів, конгресів, симпозіумів
і науково-практичних конференцій МОЗ та НАМН України**

**09 жовтня 2020 року
Київ**

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

**БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ЛІКАРІВ
ТА ПРОВІЗОРІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

**Матеріали науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(online формат)**

Електронне видання

Київ - 2020

6. Умови праці працівників у 2019 році: Статистичний збірник (2020). Державна служба статистики України. Київ: URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/05/zb_upp_2019.pdf.

7. Про охорону праці (Закон України) № 2694-XII від 14.10.1992 р., (1992). зі змінами (2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.

8. Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій (Наказ МОЗ України) № 246 від 21.05.2007 р. (2007). зі змінами (2012). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0846-07#Text>.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЗНАНЬ З БІОСТАТИСТИКИ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Грузєва Т.

професор, завідувач кафедри соціальної медицини та громадського здоров'я

<https://orcid.org/0000-0001-9254-7561>

Іншакова Г.

доцент, доцент кафедри соціальної медицини та громадського здоров'я,

<https://orcid.org/0000-0002-3984-8864>

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Україна

В роботі наведено результати соціологічного опитування студентів, які навчалися за різними освітніми програмами, та слухачів післядипломної освіти, щодо питання застосування отриманих знань з біостатистики в своїй практичній діяльності.

Ключові слова: біостатистика, освітні програми, використання знань, професійна діяльність, студенти, слухачі післядипломної освіти.

Біостатистика є потужним інструментом для проведення медичних досліджень, прийняття клінічних рішень та управління охороною здоров'я. Однак, фахівці зі статистики стурбовані тим, що медичні працівники важко сприймають застосування статистичних методів на практиці, і часто некоректно їх використовують [1]. Часто лікарі та

студенти-медики серйозно не сприймають біостатистику, визнаючи цей предмет математичним, що потребує розрахунків та на їх основі глибокого аналізу. Вони не достатньо мотивовані вивчати біостатистику, вважають її не актуальною, тому що вона відрізняється від інших дисциплін суто медичного спрямування [2; 3; 4]. Для підтримки свого високого професійного рівня фахівцю з охорони здоров'я необхідно не тільки набувати знань з біостатистики, а ще й правильно їх застосовувати в своїй практичній діяльності.

Метою дослідження було вивчення питання використання біостатистичних знань в професійній діяльності майбутніх лікарів та фахівців медичної сфери.

Матеріали та методи. Інформаційною базою були результати соціологічного опитування студентів НМУ імені О.О. Богомольця, які навчалися за різними програми у 2014-2016 н.р. (n=272) та 2018/2019 н.р. (n=257), а також слухачів післядипломної освіти (n= 145).

Дослідження проводилося з використанням аналітичного, соціологічного та статистичного методів.

Результати та їх обговорення. в рамках вивчення рівня біостатистичних знань студентів та набутої професійної компетентності з основ біостатистики фахівців охорони здоров'я було досліджено питання використання знань з біостатистики в практичній діяльності.

Слід зазначити, що опитування відбувалося серед студентів тих курсів, на яких безпосередньо опановувалася навчальна дисципліна «біостатистика». у 2014-2016 н.р. цей предмет викладався на IV курсі відповідно до Типової програми навчальної дисципліни «Біостатистика» підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» для студентів ЗВО МОЗ України. На її засвоєння було відведено 1,5 кредиту, а на практичних заняттях розглядалося 9 тем. у 2018/2019 н.р. студенти навчалися за новою освітньою програмою з навчальної дисципліни «Соціальна медицина, громадське здоров'я» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти кваліфікації освітньої «магістр медицини», кваліфікації професійної «лікар», що передбачала вивчення чотирьох модулів, першим з яких є «Біостатистика». На опанування біостатистики вже на III курсі відведено 3 кредити, а також розширено до 14 тем обсяг практичних занять. Дослідження передбачало аналіз відповідей майбутніх лікарів на питання щодо практичного застосування знань з біостатистики за кожною окремою темою, спільною для двох програм. Фахівці медичної сфери також

відповідали на запитання використання знань в своїй професійній діяльності з тих самих тем, що досліджувалася у студентів.

Аналіз результатів дослідження показав, що використовувати знання з теми «Планування та організація проведення статистичних досліджень» планують $71,2 \pm 3,1$ на 100 студентів III курсу, які навчалися за новою освітньою програмою з розширеною тематикою з біостатистики, що є більшим на 14,0% порівняно зі студентами IV курсу, і майже співпадає з аналогічним показником у слухачів післядипломної освіти. Водночас, показник того, що респонденти не будуть застосовувати в своїй діяльності знання з цієї теми коливається в межах $7,3 \pm 2,5$ - $9,5 \pm 1,8$ на 100 відповідного контингенту. Отже, отримані дані дають можливість прогнозувати, що частина студентів, які не надають належної уваги вивченню питань організації і планування досліджень, не зможуть в майбутньому правильно розробити дизайн дослідження, а відтак, результати такої наукової роботи не будуть вірогідними. Що стосується теми «Відносні величини», то можливість використання отриманих у ході її вивчення знань на практиці висловили $62,3$ на 100 опитаних. Але насторожує той факт, що кожен 7-8 фахівець з медичною освітою недооцінює значення відносних величин для характеристики здоров'я населення, аналізу роботи закладу охорони здоров'я та діяльності окремого медичного працівника. Частота ствердних відповідей респондентів про застосування в майбутній медичній професії знань про середні величини та показники варіації, є майже однаковою серед студентів обох курсів ($66,5 \pm 3,3$ на 100 опитаних III курсу та $65,4 \pm 3,0$ IV курсу), а серед медичних працівників є вищою на 4,2%. Що стосується аналізу негативних відповідей, то цей показник є вищим на 64,2% серед студентів, які опановували біостатистику на IV курсі за програмою підготовки спеціалістів. Проте, відомо, що не володіючи знаннями про середні величини, фахівці не зможуть надавати узагальнюючу характеристику ознак сукупності, визначити її варіабельність, застосовувати правило трьох сигм тощо, і отже, робити обґрунтовані висновки. Опанування теми «Метод стандартизації» у всіх респондентів викликала труднощі, і частота респондентів, які не планують використовувати метод стандартизації у майбутньому, становить $22,2 \pm 2,6$ на 100 серед студентів IV курсу, і є більшою на 26,1% порівняно зі студентами III курсу, та на 15,9% – зі слухачами післядипломної освіти. Що стосується теми з оцінки вірогідності результатів, то рівень сподівань на використання в майбутньому

параметричних методів у студентів III курсу є найвищим і становить $65,7 \pm 3,3$ на 100 та на 21,0% переважає аналогічний показник серед студентів IV курсу і на 11,9% – серед медичних працівників. Подібна тенденція спостерігається і стосовно застосування непараметричних критеріїв ($57,6 \pm 3,5$ на 100 студентів III курсу, що більше на 22,8% та на 7,9% відповідно). Проте, кожен 5-8 респондент не вважає за необхідне використовувати ці критерії в своїй професії. Такі показники свідчать про те, що опитувані не усвідомлюють важливості застосування статистичних тестів, не можуть адекватно оцінювати статистичну значущість результатів наукових досліджень та здійснювати їх якісно. Кореляційно-регресійний аналіз в своїй професійній діяльності планують задіяти $68,4 \pm 3,2$ на 100 студентів III курсу, цей показник є вищим на 22,6%, ніж серед студентів IV курсу та на 15,5% – ніж у слухачів післядипломної освіти. Водночас, не планують використовувати цей метод $12,1 \pm 2,3$ на 100 третьокурсників, що є нижчим на 22%, ніж у четвертокурсників і вище на 13,1%, ніж у фахівців охорони здоров'я. Частота позитивних відповідей стосовно використання в майбутньому знань з питань рядів динаміки та їх аналізу становила $66,0 \pm 3,3$ на 100 осіб III курсу і була більшою на 28,0% за аналогічний показник у студентів IV курсу та на 4,8% – у фахівців медичної сфери. Не вважають обов'язковим використання методів аналізу в часі показників здоров'я населення та діяльності системи охорони здоров'я $14,8 \pm 2,5$ на 100 опитаних студентів III курсу. Серед студентів IV курсу такі відповіді зустрічалися на 24,3% рідше, а серед слухачів післядипломної освіти – на 48,0% частіше. Використовувати знання про фактори ризику, методику розрахунку ризиків та їх оцінку в своїй практичній діяльності планують $79,5 \pm 2,8$ на 100 студентів III курсу, що є більшим на 27,2%, ніж серед студентів IV курсу, та на 13,7% – порівняно з медичними працівниками. Незважаючи на те, що виявлення факторів ризику та встановлення їх внеску у формування патології є важливим складником обґрунтування профілактичних програм та заходів, не вважає за доцільне використання на практиці знань з даної тематики кожен 7-14 респондент.

Висновки. Результати дослідження виявили більші сподівання щодо використання отриманих знань з біостатистики у майбутній професійній діяльності серед студентів, які навчаються за новою освітньою програмою, порівняно зі студентами, які навчалися за попередньою, меншою за обсягом програмою. Водночас, встановлено, що фахівці медичної сфери недостатньо застосовують у своїй роботі методи статистичного аналізу,

що свідчить про необхідність удосконалення навчання біостатистиці на післядипломному рівні.

Список використаних джерел

1. Gore, A. D, Kadam, Y. R., Chavan, P. V., & Dhumale, G. B. (2012). Application of biostatistics in research by teaching faculty and final-year postgraduate students in colleges of modern medicine : A cross-sectional study. *International Journal of Applied and Basic Medical Research*, 2 (1), 11-16. doi: [10.4103/2229-516X.96792](https://doi.org/10.4103/2229-516X.96792).
2. Іншакова Г. В. (2016). Дослідження наявних знань, умінь, практичних навичок з біостатистики у фахівців медичної сфери. *Наукові записки : [збірник наукових статей]*, СХХХІ, 81-89.
3. Rashid, A., & Subramaniam, G. (2012). Use of biostatistics among practicing doctors in Penang, Malaysia. *The Internet Journal of Medical Education*, 2(2), 1-8.
4. Ganasegeran, K., Ch'ng, A., Jamil, M. F. A., & Looi I. (2019). Clinicians' Perceived Understanding of Biostatistical Results in the Medical Literature: A Cross-Sectional Study. *Medicina*, 55(6), 227-238. doi: [10.3390/medicina55060227](https://doi.org/10.3390/medicina55060227).

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Костюк О.

к.психолог.н., ст. викладач кафедри педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права

НМАПО імені П.Л.Шупика, Україна

<http://orcid.org/0000-0001-6396-6011>

В тезах розглянуті проблемні питання та умови впровадження нових принципів безперервного професійного розвитку в умовах реформування системи охорони здоров'я.

Ключові слова: безперервний професійний розвиток, суб'єкт безперервного професійного розвитку, зміна парадигми, ресурси розвитку.